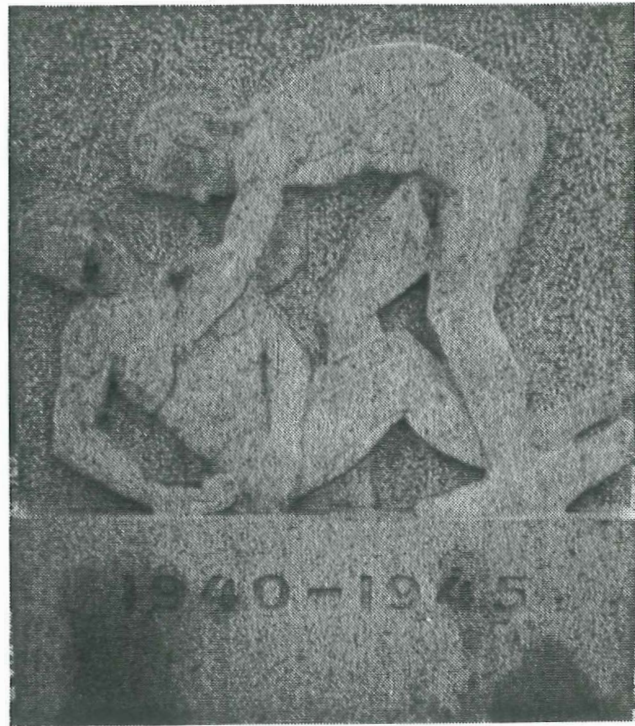

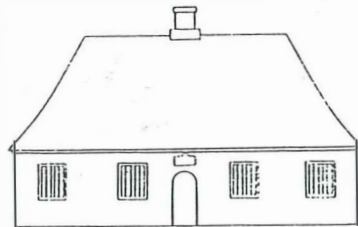
46.4

HVIDOVRE

LOKALHISTORISKE SELSKAB

HVIDOVRE
LOKALHISTORISKE
SELSKAB
RYTTERSKOLEN
HVIDOVRE KIRKEPLADS 1
2650 HVIDOVRE
TELEFON 31 47 34 44

Historiens Hus Hvidovre
Ved mikrofonen: **JOHS. G. SØRENSEN.**

Avedøreljren
2650 Hvidovre

13 ÅRGANG NR.2. APRIL 1995.

Udgiver:

Hvidovre Lokalhistoriske Selskab.
Rytterskolen
Hvidovre Kirkeplads 1
2650 Hvidovre
Telefon :31 47 34 44.

Der vil være enkelte artikler, der relaterer til vort forsidebillede og bagsidebillede.
Ligeså vil der være artikler, der er indsendt af vore medlemmer.

Redaktion:

Dan Olsen ansvarshavende redaktør.
Ejgil Jørgensen
Kjeld Jørgensen

Eftertryk tilladt mod tydelig kildeangivelse.

Artikler og oplysninger af lokalhistorisk art modtages gerne til eventuel optagelse i bladet.
Anonyme henvendelser besvares ikke.

Post skal sendes til vor adresse på Rytterskolen.

Hvidovre Kommunes Lokalhistoriske Arkiv Medborgerhuset
Hvidovrevej 280 2650 Hvidovre
Tlf. 36 39 21 80
Åbningstid: tirs - onsd kl. 13-16
torsd. kl. 16-19

ISSN nr. 0902-3046

INDHOLD

Artikler:

Johs.G.Sørensens fortæller om sine følelser i forbindelse med at det blev ham der som BBC oplæser kom til at sende frihedsbudskabet den 4 maj 1945. Artiklen er skrevet på det pladeomslag der var på den grammofonplade der blev udgivet i majdagene 1945.

Oplæsningen af budskabet blev optaget på en lakplade af en radioamatør fra Hellerup.

side 3.

En Hvidovredreng fortæller om sine oplevelser under den tyske besættelse af Danmark 1940-45. af Lone Holden.

side 9.

Hvidovre program for 4.maj 50 år efter befrielsen.

side 12 og 13.

Udflugt til Lejre.

side 14.

Forside:

Johannes G.Sørensen. Billedet er fra et pladeomslag på en grammofonplade fra majdagene i 1945.

Bagside:

Billede af Hvidovre kommunes minderrelief for frihedskampens ofre. Det er den sten der nu er flyttet fra en plads mellem Hovedbiblioteket og Rådhuset til en plads foran Rytterskolen på hjørnet af Hvidovrevej og Præstemosem.

4. Maj 1945.

Dette afsnit af bladet er reserveret manden på forsiden. Det var ham der denne forårs aften i Maj 1945, sendte glædens og fredens budskab, og følelserne var med, da han læste denne meddelelse fra BBC i London, til de mange lyttere i Danmark.

Johs.G.Sørensen skriver:.. citat . . . .
Fjerde Maj begyndte i en skuffet stemning.

Jeg mindes egentlig blot en følelse af en endeløs venten, en stigende utålmodighed, fordi efterretningerne fra de britiske hære ved Hamburg kom langsomt og var lakoniske.

Det gik pludseligt op for en, hvor ulideligt det måtte være for folk, der hørte hjemme i områderne ved fronten, kun at få et par sætninger om dagen med et eller to af de vigtigste stednavne.

Jeg forestillede mig de engelske hæres fremrykning op gennem Vestjylland og forberedte mig på i flere dage at måtte være uvidende om, hvordan det var gået med den lille by, mine forældre boede i. Vi havde i London stirret os blinde på dén ene løsning; Frontens langsomme forskydning ind over dansk jord.

Fra Danmark var efterretningerne højst forvirrende, det ene øjeblik højeste en lokal kommandant det hvide flag, og det næste haledede han det ned igen; Politiet gik over jorden og gik under den igen. Det var tydeligt, at ingen anede, hvad de skulle tro

eller mene, og vi måtte vise den største tilbageholdenhed for ikke ved overoptimisme at forcere udviklingen. Resultatet blev, at vore meddelelser var overforsigtige, ja, rent ud sagt uldne.

Vi var fortvivlede over disse besværligheder vi følte os spærret inde på alle leder og kanter. Midt i en af danmarkshistoriens mest dramatiske episoder havde vi intet at sige til lytterne, og vi havde en halv time at sige det i. Om eftermiddagen holdt vi som sædvanlig redaktionsmøde og fastlagde aftenens program. Hvad skulle vi sætte på? Materiale var der nok af, men intet, der kunne interessere danskerne.

Kl.18¹⁵: Ingen nyheder. Tyskerne i Danmark synes at have overvundet lidt af deres apati. Frihedsrådet erklærer af 3'maj - og hvordan danskerne skulle forholde sig over for de to muligheder, der foreligger: Kamp i Danmark eller kapitulation. . . Leif Gundel, den mand, hvis energiske, let jyske stemme var den, der hørtes oftest fra London under krigen, indtalte de to erklæringer på plade, så vi havde dem til aftenens program.

Og så gik vi da i studiet. Der kom altså heller ikke i aften noget afgørende, men vi havde trods alt en meget god udsendelse med store nyheder fra fronterne og en mængde nyt fra Danmark.

. . .V-signalet, grønt og rødt lys, elleve sekunder af Prins Jørgens March - og jeg er på luften. Det går glat og præcist, først

programoversigten, så de indledende ord om Danmark . . .

Pludselig får jeg et kraftigt puf i ryggen. Jeg fortsætter med at læse, et puf til og endnu et. Ved siden af mig kan jeg skimte en af mine kolleger, den unge journalist Flemming Barfoed, en søn af "Ærbødigt". Han er kridhvid i ansigtet og kan næsten ikke få vejret. Vi må have gjort en slem fejl, tænker jeg, men forstår ikke hvad - det må vente. Udsendelsen skal gå glat, fejl eller ikke fejl, lytterne må ikke mærke noget, ingen tumult ved mikrofonen.

Jeg læser en sætning færdig og lukker mikrofonen. Jeg tør ikke sige "Et øjeblik" for ikke at skabe falske forhåbninger.

Flemming stammer, mens han snapper efter vejret: - Montgommery... kapitulation i Nordvesttyskland, Holland og Danmark - sig det!

Min hjerne står stille et sekund, Flemming peger utålmodigt på mikrofonen og tripper af ophidselse. Tør du, tænker jeg, uden et ord skrevet, hvor har Flemming det fra? Jo han er god nok. Det e r rigtigt. Med voldsom anspændelse for at beherske stemmen gør jeg tegn til stilhed, åbner mikrofonen og siger det, gentager det.

Langsomt og nøjagtigt, ikke et ord må gå tabt, her må ikke snubles. Min opgave er at tjene dem, der nu sidder og venter på bud fra London - her er budskabet. Hvem er jeg, at jeg skulle trænge mig på? Jeg har at

---

Flemming fortæller:

"Når der var luftalarm, var der et sceneri uden lige, lyskastere, der krydsede hinanden på himlen, granater, der eksploderede, og stumperne faldt ned i kvarteret, sammen med ituslået tagsten. Det var som om, der stod nogen uden for vinduerne og slog på zinkbaljer."

Hjemme på Vojensvej oplevede Flemming også skyderi, selv om det først var bagefter, at familien opdagede, at tyskerne havde skudt mod deres hus.

"Under krigen og mørklægningen, som nok ikke har været tilstrækkelig, for de tyskere der under krigen gik vagt på jernbanelinien, havde skudt mod vinduet i taget, måske fordi der slap lys ud. Der havde dog ikke været nogen fare på færd, vi opdagede først skudhullerne noget efter."

Specielt i krigsårene var det en uvurderlig stor hjælp for familien, at de havde høns, duer og kaniner i baghaven.

Flemming fortæller videre herom:

"Min far var igennem mange år formand for Hvidovre og omegns kaninavlforening samt redaktør af medlemsbladet. Det

kunne jo være lidt vanskeligt at købe kød under krigen, da det meste kød gik til Tyskland, derfor var det at holde høns og kaniner meget udbredt. Kødet spiste vi på mange forskellige måder, og min mors opskrifter blev bragt i kaninbladet. Kaninskindet blev tørret og sendt ud i byen til garvning, og derefter syede min mor muffediser og puder af dem."

Men der var mangel på mange andre ting blandt andet benzin.

"Grundet benzinmangel var hestevogne et almindeligt syn i bybilledet, senere kom der gasgenerator på bilerne. Et kakkelovns lignende rør, hvor der blev fyret med brænde. Denne benyttede gengas, fremstillet af små bøgestykker, som virkede som drivmiddel i bilerne i stedet for benzin."

Ligeledes på grund af krigen kom Flemming også til at opleve en periode, hvor han ikke kunne komme i skole, da Holmegårdsskolen blev inddraget til at huse flygtninge.

"To til tre måneder var vi afskåret fra at kunne komme i skole, derfor skulle vi lave lektier sammen to og to i den periode. Mange af skolens værdier blev anbragt i kældre hos elever i nærheden blandt andet udstoppede dyr, fysik instrumenter, værktøj og køkkengrej. Jeg var selv med til at bære ting over i en nærliggende villa."

Mød op og vær med !

Vi fejrer 50-året for Danmarks befrielse ved Rytterskolen den 4. maj fra klokken halv otte til lidt over klokken ti.

Det store og højtidelige arrangement indledes med genindvielsen af vores befrielsesmonument, der i dette blads udgivelsesøjeblik står på sin fremtidige og forhåbentlig blivende plads og venter på at blive befriet for sit dække.

Arrangementet omfatter i øvrigt som det fremgår af programmet på modstående side også sange, oplæsning, udstilling og en filmpremiere. Det fremgår i øvrigt ikke af programmet, at vi også på denne dag udgiver en bog om modstandsgruppen, Hvidovre-kompagniet, skrevet af Hans Chr. Thomsen.

Vi må nok se i øjnene, at det er sidste gang, vi på et rundt år kan fejre befrielsesaftenen, mens modstandsbevægelsens folk endnu er blandt os. Modstandsbevægelsens praktiske betydning for krigens gang har været meget omdiskuteret de seneste årtier, men dens moralske betydning kan man under ingen omstændigheder forholde sig kritisk overfor. Havde det ikke været for den lille del af befolkningen, der valgte illegaliteten og risikerede livet for en sag, som landets lovligt valgte regering satte sig imod, så havde Danmark stået meget svagt ved krigens afslutning.

De lys, den danske befolkning kunne sætte i vinduerne om aftenen ved halv natten den 4. maj 1945 som markering af mørketidens afslutning, er blevet det brede billede på summen af minder, afsavn, lidelse, tab og befrielse, som endnu kan samle store dele af den danske befolkning.

I forbindelse med arrangementet bliver der mulighed for køb af kaffeerstatning og krigstidskage. Hvis nogen ikke skulle finde sådan kage og kaffe særlig tilløkkende, skal vi gøre opmærksom på, at folkesundheden aldrig har været bedre, end den var i besættelsens sidste år.

4. maj 1945 - 4. maj 1995

Hvidovre Kommunes arrangement ved Rytterskolen i anledning af 50-året for Danmarks Befrielse

- 19.30 Skt. Jørgens March ved Hvidovre Musikskole
- 19.35 Genindvielse af monumentet for frihedskampens ofre ved Britta Christensen og Helge Wiese
- 19.50 Fællessang: Altid frejdig, når Du går
- 19.55 Tom Jacobsen og Pierre Mische-Renard læser breve og digte fra frihedskæmpere
- 20.10 Sange med Hvidovreskolernes Pigekor ved Poul Schiønnemann
- 20.29 Frihedsbudskabet
- 20.35 De Grænseløses kor synger
- 20.50 Udstilling åbner på Rytterskolen
- 21.00 Premiere på filmen om Helge Wiese
- 21.30 Anden visning af filmen om Helge Wiese
- 22.00 Fyrværkeri
- 22.05 The Last Post

Udflugt til Lejre .

Lørdag den 27. maj kl.10.

Vi indbyder hermed vore medlemmer til at deltage i en udflugt til Lejre forsøgscenter der er et smukt beliggende landskab hvor der opbygges vikinge og jernalder bopladser der i sommerperioden er beboet af studerende.

Der er mulighed for at opleve udhulning af træstammer til egebåde, bading og stegning i jordovn, datidens husdyrhold , byggemåder og meget mere. Vi indbyder jer til at tage børn eller børnebørn med på turen, til en storslået oplevelse hvor vi håber på godt vejr. Der vil være lejlighed til at besøge det meget smukke Ledreborg Slot, der ligger omgivet af en enestående flot park.

Besøg på slottet betales med kr. 45 pr. person. Slottet ligger kun 1 km. fra forsøgscen-
tret og bussen vil efter aftale køre frem og tilbage med de deltagere der ønsker at besøge slottet. Turen starter kl 10 fra Rytterskolen og der er afgang fra forsøgscentret kl.16 med cirka hjemkomst til Rytterskolen kl.17. Billetter a. kr.80,00 pr.stk. inklusive indgang til centret, kan bestilles hos kassereren tlf.31 47 00 58 eller hos formanden tlf.36 78 86 42. Der er kun 45 nummererede billetter så betil i god tid. NB. Husk Madpakke - eller køb på turen.

Bestyrelsen.

- Formand Dan Olsen Spurvehøjvej 17.st.tv.
tlf: .36 78 86 42
- Næstfmd Kjeld Jørgensen Kløverprisvej 48.
tlf: .36 75 20 91
- Kasserer Eigil Jørgensen Hvidovrevej 98 C.
tlf: .31 47 00 58
- PR. sekretær Viggo Noach Arn.Niels.Bvld.163²
tlf: .36 78 29 99
- Best.medl. Inge Larsen Berners Vænge 7² tv.
tlf: .36 78 47 36
- Best.medl. Hans Chr.Thomsen Kløverprisvej 7
tlf: .36 75 99 47
- Best.medl. Ester Hansen Høvedstensvej 22² tv
tlf: .36 78 06 61
- 1.suppl. Per Hansen Grenhusene 26.
tlf: .36 49 24 70
- 2.suppl. Erling Groth Ege Allé 41
tlf: .36 77 25 11
- Revisor Ester K.Pedersen Tavlekærvej 122
tlf: .36 78 23 98
- rev.suppl. Jens-Chr.Nielsen Kløverprisvej 26
tlf: .36 75 13 86
- Sekretariatsudvalg: Inge Larsen, Ester Hansen
Redaktion: Kjeld Jørgensen, Eigil Jørgensen
Redaktør: Dan Olsen
- NB!!! Post bedes sendt til RYTTERSKOLEN.